

Razmišljanje o vlogi Karitas v slovenski spravi

V lanski zadnji, 11. številki Tretjega dne sem z zanimanjem prebral obširno razmišljanje o spravi izpod peresa našega znanega psihologa in psihoterapevta Bogdana žorža. V njem temeljito razčlenja ta kompleksni fenomen, osvetli krščanski pogled na spravo in spregovori o mestu odpuščanja v tem procesu. Ko odprto razgrne problematiko slovenske sprave, poda presenetljiv predlog, naj naša Karitas prevzame posredniško vlogo v slovenski spravi. Ta predlog je nedvomno velik izziv ne le za Karitas, ampak za vse slovenske kristjane, in prepričan sem, da se bo (marsikdo odzval nanj.

Sam pa bi se rad dotaknil le 6. točke Žorževega razmišljanja, **Odpušcanje in pozabljanje**, in jo nekoliko dopolnil. Avtor v njej ugotavlja, da se odpuščanje pogosto povezuje s pozabljanjem in da včasih slišimo celo trditve, da je neka krivica odpuščena šele, ko je pozabljena. Kot psihoterapevt pokaže, da so takšne trditve zmotne, ker travm (krivic) ne pozabimo, ampak jih le potisnemo v podzavest. Rek "odpustiti in pozabiti" (in še bolj "pozabiti in odpustiti") je torej zgrešen.

Dokler se giblomo na **psihološki** ravni, je res tako. Odpuščanje ni vezano na "psihološko" pozabo in ta ni in ne more biti nekakšna "krona" odpuščanja. Na **teološki** oz. globlji duhovni ravni pa se stvari spremenijo. Krščansko odpuščanje je nerazdružno povezano s tem, čemur bi lahko rekli "ontološka" pozaba. Na kaj mislim s to sintagmo, bo razvidno iz nadaljevanja.

Sveto pismo na številnih mestih govori o Božjem odpuščanju. Navedimo jih vsaj ne-

kaj. Pri Jeremiju govori Bog Izraelovi hiši: "Njihovo krivdo bom odpustil in njihovega greha se ne bom več spominjal" (Jer 31,34; prim. Heb 8,12). In pri Izaiju: "Jaz sem tisti, ki izbrisujem tvoje prestopke zaradi sebe in se ne spominjam tvojih grehov" (Iz 43,25). Še slikoviteje se izraža kralj Ezekija v svoji zahvalni molitvi k Bogu: "O Gospod, vrgel si za svoj hrbet vse moje grehe" (Iz 38,17). Že ti navedki pokažejo, da je bistvena poteza Božjega odpuščanja njegova absolutnost in brezkompromisnost. Bog se nikoli ne ustavi na pol poti, ampak gre do konca. Kadar odpusti, odpusti zares in do kraja. S svojim odpuščanjem krivice zoper njega povsem izbrise, in sicer "zaradi sebe", to je, zaradi svoje svetosti, in se jih ne spominja več. Vrže jih za svoj hrbet, se pravi dokončno razčisti z njimi, se poslovli od njih in jih da "ad acta". Z eno besedo: pozabi jih.

Prodorni krščanski mislec in teolog Romano Guardini poudarja, da Bog z odpuščanjem stori nekaj nezaslišanega: "Na novo priklič v nedolžnost to, kar je zaznamovano s krivdo in izgubljeno. Tu se dogaja novo stvarjenje ..." Ko Bog človeku odpusti, ga torej dobesedno preustvari. Človekovo bitno dno, njegovo osebnostno sredo, njegovo srce do zadnjih vlaken prenovi. "Starega" človeka se Bog ne spominja več (in dejansko ga ni več). To je ontološka pozaba z vidika Boga.

Kako pa je s to pozabo pri človeku? Človek kot Božja podoba in kristjan kot Božji otrok je poklican, da ravna podobno kakor Bog. Po Svetem pismu nam Bog kliče: "Bodite sveti, ker sem jaz svet" (3 Mz 11,44). Krist-

jan je dolžan posnemati Božje usmiljenje in velikodušno odpuščati. Tudi njegovo odpuščanje se ne sme ustaviti sredi poti, temveč mora biti absolutno in brezkompromisno, celostno in popolno. Ko se (po nagibu milosti) odloči za odpuščanje, mora storjeno mu krivico vreči za svoj hrbet in se je ne več spominjati. Ne sme je več pogrevati in se spogledovati z njo, ne pestovati užaljenosti in zamere, ampak jo mora dokončno predelati, razčistiti in prekiniti z njo. Skratka, v najglobljem, ontološkem pomenu mora nanjo pozabiti. Le tako lahko osvobodi in ozdravi sebe, na neki način pa tudi svojega rablja.

Če zdaj v tej luči premislimo pogosto slišani stavek: "Odpuščam, ne morem pa pozabiti", moramo reči, da je v nekem smislu gotovo upravičen in resničen: psihološka pozaba krivice je res nemogoča in se zato od nikogar ne more zahtevati. Žal pa se v tem stavku lahko skriva nekaj drugega: nezmožnost ali vsaj nepripravljenost, da bi – po Božjem

vzoru – krivico popolnoma odpustili, enkrat za vselej opravili z njo; z drugo besedo: v ontološkem smislu pozabili nanjo. To pa ni v korist ne človekovi osebnosti ne naši družbeni spravi.

In še vprašanje: Ali je odpuščanje kristjanova dolžnost ali (samo) krščanska krepost? Na podlagi dveh dopolnjujočih se evangelijskih odlomkov (Mt 18,21-23 in Lk 17,3-5) naš priznani psihoterapevt postavi pomembno razlikovanje, ki temelji na reakciji krivca (njegovo obžalovanje ali neobžalovanje): Če krivec prosi odpuščanja, smo mu kot kristjani dolžni odpustiti; če krivice ne obžaluje, pa smo povabljeni, da mu odpustimo. K temu nas kliče Božji (prim. Ezk 16,62-63) in Jezusov zgled (prim. Lk 23,34). Kdor hoče biti pokončen kristjan, se bo temu vabilu tudi odzval.

-
1. R. Guardini, *V srcu Boga*, Koper (Ognjišče) 1990, str. 40.